

Priče

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Ključni tekstovi: Marko 1,15; Marko 4,11.26.30

Središte proučavanja: Danilo 7,27; Danilo 9,25-27; Marko 1,15; Marko 4,11-32

Uvod: Dok proučavamo Isusove priče u 4. poglavlju Jevanđelja po Marku, zapažamo važan motiv: Božje carstvo. Ova tema prvi put je izneta u tekstu Marko 1,14.15: „Dode Isus u Galileju propovijedajući jevanđelje o carstvu Božijemu i govoreći: Iziđe vrijeme i približi se carstvo Božije.“ Šta označava Božje carstvo, kakvo je prikazano u Jevanđelju po Marku? Potraga za odgovorom na ovo pitanje biće glavna tema razgovora ove sedmice. Razumevanje ovog motiva i njegovog značenja pomoći će nam da bolje shvatimo Isusove priče.

Teme: Lekcija za ovu sedmicu razmotriće teme o ispunjenju vremena i Božjem carstvu, u izabranim odeljcima Jevanđelja po Marku. Naše proučavanje uključuje dva dela:

1. Carstvo Božje aluzije na Knjigu proroka Danila. U ovom delu proučavaćemo mogući kontekst izraza iz teksta Marko 1,15: „Iziđe vreme.“

2. Božje carstvo u Jevanđelju po Marku. Ovaj odeljak uključuje kontekstualnu analizu izraza Božje carstvo koji pronalazimo u tekstovima Marko 1 i Marko 4.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Misao o Božjem carstvu istaknuta je od samog početka Jevanđelja po Marku. Marko 1,15 glasi: „Iziđe vrijeme i približi se carstvo Božije.“ Drugi tekstovi povezani sa Božjim carstvom obuhvataju: Marko 4,11.26.30; Marko 9,1.47; Marko 10,14.15.23.24.25; Marko 12,34; i Marko 14,25. Zbog toga je Božje carstvo tema koja se stalno iznova javlja u Jevanđelju po Marku.

Carstvo Božje aluzije na Knjigu proroka Danila.

Viđenje iz teksta Danilo 7 jasno predstavlja temu o Božjem carstvu. Sin Čovečji, prema tekstu Danilo 7,13.14 prima carstvo i – za razliku od zemaljskih carstava prikazanih na početku poglavlja – ono „se neće rasuti“ (stih 14). Ovo nebesko viđenje odnosi se i na Sina Čovečijeg i na carstvo. Zatim, povezano je sa zemaljskim prizorom u kome „mali rog“ vlada na zemlji, a naročito nad svecima Gospodnjim, i nakon tog vremena Sin Čovečiji dolazi do Starca radi suda. Danilo 7,26 glasi: „Potom će sjesti sud, i uzeće mu se vlast.“ Prema tome, progoniteljska sila koja će delovati protiv svetaca izgubiće svoju vlast. Ovaj prizor u Knjizi proroka Danila predstavlja prekretnicu u istoriji plana spasenja, opisujući opravdanje Božjeg naroda i kraj vladavine malog roga. Potom „carstvo i vlast i veličanstvo carsko pod svijem nebom daće se narodu svetaca Višnjega; Njegovo će carstvo biti vječno carstvo“ (Danilo 7,27).

Razmotrimo važne implikacije ovih budućih događaja. Prvo, mali rog će izgubiti svoju vlast nad svetima. Drugo, sud znači opravdanje Božjeg naroda, svetih. Božje carstvo nije izolovano carstvo, ograničeno samo na nebesko carstvo. Božje carstvo uključuje svete; drugim rečima, to je carstvo Božjeg naroda.

Postavlja se pitanje: Kako Božje carstvo postaje stvarno za ljude, kao što su Danilo, Marko i mi? Danilo nam pomaže da odgovorimo na ovo pitanje rasvetljajući naše razumevanje u vezi sa suštinskim aspektom sigurnog uspostavljanja Božjeg carstva. Ovaj suštinski aspekt je delovanje Pomazanika Vojvode (Danilo 9,25). Danilo opisuje da će na kraju proročanstva o sedamdeset sedmica „Pomazanik biti pogubljen“ (Danilo 9,26). „I utvrdiće zavjet s mnogima za sedmicu dana, a u polovinu sedmice ukinuće žrtvu i prinos; i krilima mrskim, koja pustoše, do svršetka određenoga izliće se na pustoš.“ (Danilo 9,27) Isus je zaustavio levitske žrtve zato što je On postao žrtva. Prema tome, narod carstva kupljen je Mesijinom krvlju (1. Petrova 1,18.19). Petar takođe dodaje još jednu važnu pojedinost u božanskoj vremenskoj liniji kada kaže o Isusu: „Koji je određen još prije postanja svijeta, a javio se u posljednja vremena vas radi.“ (1. Petrova 1,20) Izraz „a javio se u posljednja vremena“ daje nam važan uvid u shvatanje teksta Marko 1,15, na koji ćemo se osvrnuti u sledećem odeljku.

Božje carstvo u Jevanđelju po Marku

Marko 1,14.15 kazuje da „dođe Isus u Galileju propovijedajući Jevanđelje o carstvu Božijemu i govoreći: Iziđe vrijeme i približi se carstvo Božije“. Ovi stihovi pružaju mnoge važne elemente koje treba da razmotrimo. Prvo, suština Isusovog propovedanja bila je Božje carstvo. Na Božje carstvo jasno se upućuje u tekstu Matej 4,23: „I prohođaše Isus po svoj Galileji... propovijedajući jevanđelje o carstvu.“ Drugo, sadržaj Njegovog objavljivanja bio je eshatološki orijentisan – „Iziđe vrijeme“. Na koje vreme Marko ovde upućuje? To mora biti poslednja sedmica proročanstva o sedamdeset sedmica iz Danila 9.

U tekstu Marko 1, pisac ne definiše jasno šta je Božje carstvo, već umesto toga nudi neke dragocene uvide u prirodu ovog carstva, u tekstu Marko 4 i u narednim poglavljima. Takođe, Marko prikazuje Božje carstvo u proročkom vremenskom okviru. Možda iz tog razloga je Jevanđelje po Marku poistovećeno sa „jevanđeljem ispunjenog vremena“. (See *Mark: The Evangelist of Fulfilled Time*, ed., Merling Alomía, Joel Leiva, Juan Millanao, [Lima: Ediciones Theologica, 2003])

Kako bi trebalo da shvatimo izraz „približi se carstvo Božije“? Grčki jezik koji je Marko koristio u svom Jevanđelju daje nam neke odgovore. Marko 1,15: „Iziđe vrijeme i približi se carstvo Božije“ na grčkom glasi: „Peplērōtai ho kairos kai ēngiken hē basileia tou theou.“ Veznik *kai* uglavnom se prepoznaje kao vezni element između dve reči ili rečenice i uobičajen prevod u takvim slučajevima je „i“. Međutim, *kai* može da se ponaša i kao eksplikativna rečca, koja se obično zove epegzegetski *kai*. To znači da je „reč ili rečenica povezana pomoću *kai* sa drugom rečju ili rečenicom, da bi objasnila šta ide pre nje.“ Dakle, *kai* bi se moglo prevesti kao „odnosno, naime“. (See Danker, et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, p. 495)

Prema tome, ukoliko se *kai* u Marko 1,15 koristi epegzegetski, rečenica bi mogla da glasi „izide vreme; odnosno, približi se carstvo Božje“.

Drugim rečima, dolazak Božjeg carstva znači ispunjenje tog vremena, o kome govori Danilo. U ovom slučaju, Isus Hristos personifikuje Božje carstvo, i takvo tumačenje je u skladu sa Markovim pragmatičnim gledištem. U Marku 1, Božje carstvo je carstvo Isusa Hrista, koji je došao u skladu sa božanskim proročkim planom da objavi radosnu vest o Božjem carstvu. Prema tome, Božje carstvo podrazumeva otkupljenje i obnavljanje ljudskog roda. Fariseji su upitali Isusa kada će doći Božje carstvo, i On je

odgovorio: „Carstvo je Božije unutra u vama.“ (Luka 17,2) Čini se da Pavle takođe podržava ovo gledište kada beleži: „A kad se navrši vrijeme posla Bog Sina svojega... da iskupi one koji su pod zakonom, da primimo posinaštvo.“ (Galatima 4,4.5)

Isus poziva svoje učenike da veruju u jevanđelje – jevanđelje o carstvu – i da se pokaju. Glagol *metaneō*, pored toga što znači „pokajati se“, takođe označava „biti obraćen“, i predstavlja „preduslov da neko iskusi Božje carstvo“. (Danker, et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, p. 640) Sve u vezi sa Isusovom vešću bilo je usredsređeno na ovu pojedinost. Ljudi su pozvani da veruju i prihvate jevanđelje o carstvu. To je bio prioritet u orijentaciji Njegove službe. Na primer, Isus je pozvao svoje učenike: „Hajdemo u obližnja sela i gradove da i tamo propovjedim, jer sam Ja na to došao.“ (Marko 1,38)

Upravo unutar ovog konteksta treba da čitamo priče iz Marka 4 i ostatak Jevanđelja po Marku. Odnosno, treba da ih čitamo kao razjašnjavanje „tajne Božjeg carstva“ (Marko 4,11). Grčka imenica *mysterion* podrazumeva „sadržaj koji ranije nije bio poznat, ali koji je otkriven grupi koja deli slična interesovanja ili stavove ili ograničenom skupu – tajnu“. (Johannes P. Louw and Eugene Albert Nida, eds., *Greek-English Lexicon of the New Testament: Based on Semantic Domains* [New York: United Bible Societies, 1989], p. 345) „Tajne carstva nebeskoga“ otkrivene su u Isusovom dolasku (Matej 13,11). Isus je lično pojasnio da ne postoji tajna u Njegovoj poruci: „Jer nema ništa tajno što neće biti javno; niti ima što sakriveno što neće izići na vidjelo.“ (Marko 4,22)

Ove „tajne“ carstva (koje više nisu tajne jer su otkrivene) neće razumeti svi ljudi. Jevanđelje, seme, posejano je na različitim vrstama zemljišta, ali nažalost, ne daje svako zemljište isti rod (Marko 4,3-20). Duhovni razvoj u Božjem carstvu je sličan procesu rasta biljke: „Jer zemlja sama od sebe najprije donese travu, potom klas, pa onda ispuni pšenicu u klasu.“ (Marko 4,28) Ovaj razvoj takođe obuhvata žetvu rodova: „A kad sazri rod, odmah pošlje srp; jer nastaje žetva.“ (Marko 4,29) Ono što se podrazumeva u ovoj misli je sledeće: pre nego što Hristos skupi narod za svoje carstvo u konačnoj žetvi na kraju vremena, On prvo mora da baci seme – jevanđelje – na zemlju (Marko 4,26). Božje carstvo čini se malo na početku; njegovo seme izgleda beznačajno. Međutim, „a kad se posije, uzraste i bude veće od svega povrća, i pusti grane velike da mogu u njegovu hladu ptice nebeske živjeti“ (Marko 4,32).

Ispunjenje vremena o kome govori Marko u svom Jevanđelju započelo je kada je carstvo došlo u ličnosti Isusa Hrista prilikom Njegovog prvog dolaska. Utelovljeni Hristos je suština jevanđelja – radosne vesti. U svakom selu koje bi Ga dočekalo dobrodošlicom, Isus je došao da propoveda o carstvu. On je došao da baci to seme na zemlju svakog srca. Iako malo u početku, carstvo će postati veliko na kraju.

Isus ohrabruje ljude da prime carstvo u svojim sadašnjim okolnostima. „Zaista vam kažem: koji ne primi carstva Božijega kao dijete, neće ući u njega.“ (Marko 10,15) Drugim rečima, Spasitelj ohrabruje ljude svog vremena i našeg da žive u carstvu kao sadašnjem iskustvu. Međutim, Isus Hristos iznosi da poslednje vreme tek treba da dođe: „Zaista vam kažem: Više neću piti od roda vinogradskoga do onoga dana kad ću ga piti novoga u carstvu Božijemu.“ (Marko 14,25) Markova eshatologija je svesna činjenice da je „poslednje vreme“ u budućnosti. Međutim, Marko želi da naglasi carstvo i njegovu početnu fazu, ili njegovo sadašnje iskustvo, u toku svog vremena.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Elen Vajt kaže: „Svi koji budu postali podanici Hristovog carstva, rekao je, pružiće dokaze o svojoj veri i pokajanju. Ljubaznost, poštenje i vernost pokazaće se u njihovom životu. Služiće nevoljnima i donosiće svoje prinose Bogu. Oni će štiti nemoćne i pružati primer vrline i samilosti. Tako će sledbenici Hristovi pružiti dokaz o preobražavajućoj sili Svetoga Duha. U svakodnevnom životu videće se pravda, milosrđe i Božja ljubav. Ako ne bude tako, oni će biti kao pleva koja se baca u vatru.“ (Čežnja vekova, str. 107. original)

Zamolite članove razreda da odgovore na sledeća pitanja imajući prethodni citat na umu:

1. Kako sada doživljavate Božje carstvo?
2. Kako su ljudi reagovali na Isusov prvi dolazak?
3. Šta mislite kako ljudi reaguju i odgovaraju na misao o Njegovom drugom dolasku?
4. U svetlosti ovog poređenja, članovima svog razreda postavite sledeće pitanje: Koliko je važno Božje carstvo vašem ličnom objavljivanju jevanđelja?